

Bosna i Hercegovina
 Federacija Bosne i Hercegovine
 HERCEGOVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA
 V L A D A

Broj: 01-1-02-1560 /08
 Mostar, 24.07.2008

P R E D S J E D N I K
 Srećko Boras, v.r.

248

Temeljem članka 16. stavak 1. i članka 17. stavak 2. Zakona o Vladi Hercegovačko-neretvanske županije ("Narodne novine HNK", broj 3/07), razmatrajući Izvješće o radu Narodne knjižnice HNŽ za 2007. godinu, Vlada Hercegovačko-neretvanske županije je na nastavku 16. sjednice, održanom 24.07.2008. godine, donijela:

O D L U K U
O USVAJANJU IZVJEŠĆA O RADU
NARODNE KNJIŽNICE HERCEGOVAČKO-
NERETVANSKE ŽUPANIJE ZA 2007. GOĐINU

I

Usvaja se Izvješće o radu Narodne knjižnice Hercegovačko-neretvanske županije za 2007. godinu.

II

Izvješće iz točke I Odluke čini sastavni dio ove Odluke.

III

Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Narodnim novinama Hercegovačko-neretvanske županije“.

Bosna i Hercegovina
 Federacija Bosne i Hercegovine
 HERCEGOVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA
 V L A D A

Broj: 01-1-02-1597 /08
 Mostar, 24.07.2008

P R E D S J E D N I K
 Srećko Boras, v.r.

249

Temeljem članka 16. stavak 1. i članka 17. stavak 2. Zakona o Vladi Hercegovačko-neretvanske županije ("Narodne novine HNŽ", broj 3/07), razmatrajući Pedagoški standard i normativ za predškolski odgoj i obrazovanje, Vlada Hercegovačko-neretvanske županije je na nastavku 16. sjednice, održanom 24.07.2008. godine, donijela:

O D L U K U
O DAVANJU SUGLASNOSTI MINISTARSTVU
PROSVJETE, ZNANOSTI, KULTURE I
ŠPORTA NA PEDAGOŠKI STANDARD I
NORMATIV ZA PREDŠKOLSKI ODGOJ I
OBRAZOVANJE U HNŽ

I

Daje se suglasnost Ministarstvu prosvjete, znanosti, kulture i športa na Pedagoški standard i normativ za predškolski odgoj i obrazovanje u Hercegovačko-neretvanskoj županiji.

II

Pedagoški standard i normativ iz točke I Odluke čini sastavni dio ove Odluke.

III

Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Narodnim novinama Hercegovačko-neretvanske županije“.

Bosna i Hercegovina
 Federacija Bosne i Hercegovine
 HERCEGOVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA
 V L A D A

Broj: 01-1-02-1562 /08
 Mostar, 24.07.2008

P R E D S J E D N I K
 Srećko Boras, v.r.

Temeljem članka 52. Okvirnog Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni Hercegovini (Službeni glasnik BiH, broj: 88/07. Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i šport HNŽ, donosi

PEDAGOŠKI STANDARD I NORMATIV za predškolski odgoj i obrazovanje

I. UVODNE NAPOMENE

1.1. Značaj predškolskog odgoja i obrazovanja

Predškolski odgoj i obrazovanje je prvi, poseban i specifičan stupanj odgojno-obrazovnog sistema Hercegovačko-neretvanske županije koji obuhvaća: odgoj, obrazovanje, prehranu, zdravstvenu i socijalnu skrb djece predškolske dobi.

Predškolski odgoj i obrazovanje je djelatnost od posebnog društvenog interesa, a ostvaruje se u predškolskim ustanovama.

Opći cilj predškolskog odgoja i obrazovanja je osigurati optimalne i jednake uvjete kako bi svako dijete od rođenja do polaska u školu razvijao i ostvarivalo svoje pune potencijale i sposobnosti kroz različite vidove kvalitetnog i profesionalnog predškolskog odgoja.

1.2. Uloga pedagoških standarda

Pedagoški standard i normativ (u daljnjem tekstu: Pedagoški standard) za predškolski odgoj i obrazovanje doprinose:

- sistemskom uređenju predškolskog odgoja i obrazovanja
- stvaranju jednakih uvjeta i mogućnosti za svu djecu kako bi se što uspješnije uključila u proces osnovnog obrazovanja i odgoja
- unapređivanju predškolskog rada u skladu s razvojnim promjenama djece, promjenama u znanosti, tehnologiji
- stvaranju inovacija i istraživačkih projekata
- stvaranju odgojne sredine koja unapređuje demokratske principe i praksu.

Pedagoški standard kao mjerilo za ujednačavanje i unapređivanje uvjeta rada temelje se stručno-naučnim spoznajama, mogućnostima i potrebama društva i mogu ostvariti svoje ciljeve samo ako ostanu otvoreni za inovacije i efikasija rješenja.

II. OPĆA POLAZIŠTA STANDARDA

2.1. Definiranje pojmova predškolskog odgoja i obrazovanja

U svojim polazištima pedagoški standard se oslanja na elemente naučnih spoznaja i društvenih opredjeljenja po kojima je:

1. Predškolski odgoj i obrazovanje integralni dio jedinstvenog sistema odgoja i obrazovanja. Njegove specifičnosti proizlaze iz osobnosti uzrasta i psihofizičkog razvitka djece.
2. Rad u predškolskim organizacijama i oblicima okupljanja djece predškolskog uzrasta temelji

se na dostignućima znanosti, bitnim za čuvanje i unapređivanje zdravlja djece, njihov optimalan fizički i psihički razvitak i razvoj odgojno-obrazovnih komponenti osobnosti najmlađih. U tom smislu, svaki organizirani društveni rad s djecom ovog uzrasta sadrži u sebi sve komponente brige za unapređivanje zdravog rasta i razvoja kao i odgojno-obrazovne ciljeve i zadatke. Jedinstvo ovih komponenata su osnovni ciljevi i zadaci predškolskog odgoja i obrazovanja.

3. Uzrast djece je presudan na omjer komponenata unutar stručnog rada u predškolskim ustanovama. To znači da rad u jasličkom uzrastu s naglašenom njegovateljskom-zdravstvenom komponentom mora imati u sebi i dobro stručno vođene elemente odgojno-obrazovnog rada. Isto tako, rad s djecom vrtićkog uzrasta, pored odgojno-obrazovnih zadataka, ostvaruje širok krug zadataka unapređivanja zdravog rasta i razvoja djece.

2.2. Oblici odgojno-obrazovnog rada

Dostignuta razina i oblici organiziranja rada s djecom predškolskog uzrasta utvrđuju se kao:

- institucionalni oblici rada u sastavu predškolskih ustanova,
- kraći programi koji mogu biti organizirani kao vaninstitucionalni oblici rada pri predškolskim ustanovama ili drugim institucijama društvene brige o djeci,
- drugi oblici organiziranog društvenog rada s djecom.

2.3. Klasifikacija predškolskih ustanova

Prema uzrastu djece koja obuhvaćaju predškolske ustanove se formiraju:

1. za djecu uzrasta od 6 mjeseci do 3 godine (jaslice)
2. za djecu uzrasta od 3 godine do polaska u školu (vrtić)
3. kombinirane, za djecu predškolskog uzrasta od 6 mjeseci do polaska u školu,
4. organizacija internatskog tipa.

2.4. Programska orijentacija

a. Cjeloviti razvojni program

Pod cjelovitim razvojnim programom smatraju se programi koji obuhvaćaju negu, odgoj i zaštitu djece od navršениh 6 mjeseci života do polaska u školu.

Ovi programi se realiziraju u predškolskoj ustanovi i usklađeni su sa radnim vremenom roditelja i potrebama socijalne sigurnosti djece i to:

- cjeloviti razvojni 10-satni program,
- cjeloviti razvojni 3-4-5-satni poludnevni programi,
- cjeloviti razvojni 2-3 ili više puta sedmično, a broj sati se planira prema potrebi i mogućnostima.

b. Programi za djecu pred polazak u školu

Organiziraju se kao poseban vid cjelovitih razvojnih programa pred polazak u školu u trajanju utvrđenom Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju Hercegovačko-neretvanske županije.

c. Ostali oblici rada

Specijalizirani razvojni programi i ostali oblici organiziranog rada s djecom predškolskog uzrasta mogu biti organizirani usklupu programske orijentacije predškolske ustanove ili kao vaninstitucionalni oblici rada u kojima, pored stručnih kadrova predškolskih ustanova, može raditi veoma širok krug stručnih (umjetnici i dr.) kadrova.

2.5. Elementi pedagoške klime u predškolskoj ustanovi, zavodima, centrima i domovima za djecu

U procesu ostvarivanja ciljeva i zadataka predškolskog odgoja i obrazovanja sudjeluju obitelj, odgajatelj i medicinska sestra u predškolskoj ustanovi. Posebnosti pedagoške klime čine sljedeći elementi:

1. atmosferu unutar odgojne skupine koju čine odnosi između odgajatelja i djece, odgajatelja i drugog odgajatelja, odnosa odgajatelja i roditelja, kao i relacije među odgajatelja i odgojnoj skupini.
2. realizacija odgojnih sadržaja provodi se primjerenim metodama i oblicima rada uz planirana sredstva i protječe u atmosferi i opuštenosti igre, međusobnog poštovanja i uvažavanja, tolerancije, ravnopravnosti, partnerstva, povjerenja, demokratskih odnosa – u atmosferi stvaralaštva i životne radosti.
3. odgajatelj je osnovni činilac i kreator unutar odgojne skupine, uzor i model u procesu učenja i formiranja ličnosti predškolskog djeteta. To njegovom poslu daje posebni društveni značaj i obavezuje na pažljiv odabir stručnog kadra, dobar programirani sistem obrazovanja i stalnog stručnog usavršavanja stručnog kadra. Ličnost odgajatelja, njihovi ljudski, stručni kvaliteti su uvjet uspješnog odgojno-obrazovnog rada. Zbog svega toga pedagoški standardi definiraju i posebne stavke koje su značajne za odgajatelje: odgajatelj mora biti mentalno i fizički zdrava ličnost s razvijenom

sposobnošću empatije, životnim optimizmom i sposobnostima poštovanja i uvažavanja ličnosti djeteta i suradnika.

Izgled odgajatelja, njegova fizička pojava, treba da odiše urednošću, estetskim ugođajima za promatrača (dijete prije svih) i da daje sliku kulturne, duhovne i fizički njegovane osobe. Odgajatelj kao profesionalno biće teži svom stalnom stručnom usavršavanju kao i usavršavanju interpersonalnih odnosa u realizaciji prema djeci suradnicima, treba da je sposoban da „osluškuje“ dijete, preuzima ulogu koju mu skupina dodijeli.

4. jedinstvo odgojnog djelovanja zasnovano na poštovanju dogovorenih odnosa i načina rada, principijelnost i dosljednost bitan su element i kvaliteta pedagoške klime u predškolskoj ustanovi, domovima i zavodima.

III. OSNOVNI UVJETI ZA PEDAGOŠKI RAD

3.1. Prostor i oprema

Da bi se zadovoljili osnovni pedagoški i zdravstveno-higijenski uvjeti utvrđuju se sljedeći građevinski, odnosno površinski uvjeti za život i boravak djece u jaslicama, vrtiću, a što po jednom djetetu iznosi:

- za uzrast (od 6 mjeseci do 3 godine) najmanje 3,6 m² po djetetu i 6 m² po djetetu
- za vrtićki uzrast (3-7 godina) najmanje 2,4 m², odnosno 6 m² po djetetu
- na dvije odgojne skupine uzrasta djece od 3-6 godina jedan mokri čvor sa ženskim i muškim kabinama.

Za predškolske ustanove od posebnog značaja su skupine prostora prema namjeni, kao što su: zajednički prostori, izolacije, garderobe i sanitarije, pomoćne prostorije, servisi i komunikacije.

Predškolska ustanova ima dvorište čija veličina zavisi od razvijenosti ustanove; a što po jednom djetetu iznosi 3 m².

Predškolske ustanove mogu biti opremljene namještajem i ostalom neophodnom opremom u skladu s važećim Normativima za planiranje, projektiranje, izgradnju i opremanje ustanova za predškolski odgoj i obrazovanje.

Komisija za verifikaciju uvjeta za početak rada predškolske ustanove će vršiti samostalnu procjenu.

3.2. Sredstva za odgojni rad (didaktička sredstva)

Sredstva za odgojno-obrazovni rad (didaktička sredstva, pomagala, igračke) čine bitan preduvjet identifikacije i unapređivanja odgojnog i obrazovnog

rada koji u sebi sadrži i određene komponente (češće razine) obrazovanja najmlađih.

Ona imaju posebnu ulogu i značaj u radu s predškolskim uzrastom.

Sve predškolske ustanove od općih sredstava trebaju imati; TV prijemnik, videorekorder, grafoskop, DVD, mikroskop, digitalni foto-aparat, flanelograf sa aplikacijama i za dječje radove-pokretni, magnetne školske table, videokamere (prema mogućnostima), kompjutere (prema mogućnostima), bina.

Sredstva za odgojni rad (didaktička sredstva) u programima za djecu pred polazak u školu ako nisu obuhvaćena nekim oblikom predškolskog odgoja i obrazovanja čine ona sredstva i opreme koja su neophodna za realizaciju programa starije odgojne skupine u vrtiću.

Specijalizirani razvojni programi zahtijevaju da se za pojedinačni ili skupni program uradi specifikacija sredstava za odgojni rad, ovisno o tome gdje se taj rad organizira i s kojim didaktičkim sredstvima i opremom raspolaže nosilac organizacije tih programa.

Stručna biblioteka:

Literatura:

1. pedagoško-psihološka literatura za odgajatelje i pedagoge u vrtiću
2. literatura koja služi kao izvor znanja u radu s djecom
3. stručna i popularna literatura koja se odnosi na odgoj djece
4. stručna literatura koja se odnosi na pomoć s posebnim potrebama
5. knjige
6. slikovnice
7. časopisi, pamfleti
8. slikovnice koje su pravila djece

Opća sredstva za rad u odgojnim grupama od 6 mjeseci do 3 godine

Mlađa jaslička skupina:

- razne vrste igračaka sa ljudskim likom i likom životinja
- lutke
- lopte
- predmeti za vučenje i guranje
- igračke za poticaj motoričkih aktivnosti
- predmet za istraživačke aktivnosti
- sredstva za prve simboličke igre
- predmeti za slaganje i kombiniranje
- sredstva za prve simboličke igre (predmeti koje upotrebljavaju odrasli. Posude, sredstva za oblačenje, higijenu, glazbene igre)

Starija jaslička skupina:

- sredstva za poticaj motoričkih aktivnosti
- rekviziti za tjelesne aktivnosti
- konstruktivne igračke
- glazbeni instrumenti (kastanjete, štapići, glazbena kutija)
- sredstva za likovno izražavanje
- sredstva za kazalište lutaka
- raznovrsni materijali, sredstva i pribori
- kazališni materijal

Dječji vrtići

- a) razni rekviziti za tjelesne aktivnosti (švedske ljestve, grede, strunjače, bicikli, čunjevi...)
- otvorene površine-igrališta za djecu
- površine za praktični rad (povrtnjak, cvijetnjak)
- poligon sa spravama
- upoznavanje prirodne i društvene sredine
- modeli saobraćajnih sredstava
- igračke za razgibavanje i razvijanje spretnosti
- igračke za građenje i konstruiranje
- igračke za društvene igre
- pribor za istraživačke aktivnosti
- igračke za igru uloga
- saobraćajni poligoni
- razna sredstva za likovno izražavanje
- glazbeni instrumenti
- sredstva za opremu centara aktivnosti
- slikovnice
- specifična sredstva i pomagala za djecu s potrebnim potrebama ako su uključeni u predškolsku ustanovu
- razni potrošni materijal i pribor

Sredstva za igru i slobodne aktivnosti:

- igračke za razgibavanje i razvijanje spretnosti
- igračke za igru uloga
- igračke za građenje i konstruiranje
- igračke za društvene igre
- sredstva za opremu dječjih centara aktivnosti
- oprema za radno angažiranje djece.

IV. BROJ DJECE U ODGOJNIM SKUPINAMA

Odgojno-obrazovne aktivnosti u predškolskoj ustanovi ili drugi oblici organiziranog okupljanja djece predškolske dobi izvode se u odgojnim skupinama i to po određenom broju djece ovisno od dobi djece i obliku organiziranja tj. vrsti i trajanju programa, te sposobnostima, potrebama i interesima djece i roditelja.

Red. broj	OBLIK ORGANIZIRANJA	BROJ DJECE U ODGOJNOJ SKUPINI		
		Optimalno	Minimalno	Maksimalno
1.	JASLICE			
	1.1. Odgojna skupina dobi od 6 mjeseci do 1 godine	10	8	12
	1.2. Odgojna skupina dobi 1-3 godine	12	10	16
	1.3. Mješovita skupina	10	8	14
2.	VRTIĆ			
	2.1. odgojna skupina uzrasta u četvrtoj godini	18	16	24
	2.2. odgojna skupina uzrasta u petoj godini	23	18	26
	2.4. mješovita odgojna skupina uzrasta od 3 godine do polaska u školu	23	18	26
	2.5. odgojna skupina djece pred polazak u školu	23	18	26
3.	SPECIJALIZIRANI RAZVOJNI PROGRAMI			
	3.1. Odgojna skupina djece istog uzrasta	14	12	18
	3.2. Odgojna skupina djece različitog uzrasta	12	10	16

U jednu odgojnu skupinu može se uključiti (inkludirati) 1 dijete s lakšim teškoćama u razvoju i tada se broj djece u skupini smanjuje za dvoje djece.

U jednu odgojnu skupinu može se uključiti samo jedno dijete s većim ili kombiniranim (poliorganskim) oštećenjima u razvoju, ako je nedovoljan broj djece za organizaciju odgojne skupine s posebnim programom i tada se broj djece smanjuje za četvero.

Broj djece s teškoćama u razvoju u odgojnim skupinama posebnog programa u dječjim vrtićima i posebnim ustanovama je sljedeći:

-djeca s istom vrstom teškoće u razvoju

Dob	Broj djece:
-1 do 2 godine	najviše 3 djece
- 2 do 4 godine	5 djece
- 4 do 7 godina	6 djece

- djeca s autizmom, djeca različitog uzrasta i djeca s različitim vrstom problema u razvoju

Dob:	Broj djece:
- 1 do 2 godine	najviše 2 djece
- 2 do 5 godina	3 djece
- 6 do 7 godina	3 djece

Iznimno, ovisno o uvjetima rada (ponajprije zavisno o prostornim uvjetima), potrebama djece i roditelja, uvođenju pokusnih programa i sl. ustanova može uz suglasnost osnivača u skupinama imati i manji broj djece u odgojnoj skupini utvrđenog ovim standardom.

Iznimno, ovisno o uvjetima rada (ponajprije zavisno o prostornim uvjetima), potrebama djece i roditelja, ustanova može uz suglasnost osnivača, u skupinama imati i veći broj upisane djece od broja djece u odgojnoj skupini utvrđenog ovim standardom za 10 posto.

V. BROJ ODGAJATELJA I STRUČNIH SURADNIKA

Broj potrebnih djelatnika u dječjem vrtiću utvrđuje se ovisno od broja odgojnih skupina, trajanju i vrsti programa te konkretnim uvjetima rada.

U predškolskim ustanovama programe predškolskog odgoja i obrazovanja realiziraju odgajatelji te stručni suradnici različitih profila: pedagozi, psiholozi, defektolozi, ljekari, socijalni radnici i sl. sa odgovarajućom visokom stručnom spremom. Stručne poslove njege i brige o zdravlju djece obavljaju zdravstveni djelatnici sa završenim fakultetom, višom ili srednjom medicinskom školom.

Red. broj	VRSTA I OBLIK ORGANIZOVANJA	BROJ ODGAJATELJA I ZDRAVSTVENIH DJELATNIKA PO ODGOJNOJ SKUPINI	
		Odgajatelj	Zdravstveni djelatnik
1.	A) <u>Odgojne skupine djece uzrasta od 6 mjeseci do 3 godine</u> 1.1. Odgojna skupina djece iste starosti ili mješovita grupa cjelodnevni boravak (u trajanju od 8-11 sati)	1	1
	1.2. Odgojna skupina djece istog ili mješovitog uzrasta poludnevni boravak (u trajanju od 3-5 sati)	1	-
2.	B) <u>Odgojne skupine djece starije od 3 godine</u> 2.1. Odgojna skupina djece u cjelodnevnom boravku (trajanju od 8-11 sati)	2	-
	2.2. Odgojna skupina djece u poludnevnom boravku (u trajanju od 3-5 sati)	1	-
	2.3. Skupina djece pred polazak u školu	1	-
3.	C) <u>Specijalizirani razvojni programi</u> 3.1. Programi čiji je rad organiziran na jednom mjestu u trajanju od 25 sati nedjeljno	1	-
	3.2. Programi koji se organiziraju u više organizacionih jedinica u trajanju do 20 sati	1	-

U realizaciji programa odgojno-obrazovnog rada mogu sudjelovati osobe s završenom visokom, višom i srednjom stručnom spremom odgojno-obrazovnog i medicinskog smjera u svojstvu asistenata i vježbenika.

Iznimno, ako je iskazana opravdana potreba za radom duljim od 11-satnog programa, može se povećati broj odgajatelja prema potrebi uz suglasnost osnivača.

VI. STRUČNI SURADNICI U PREDŠKOLSKOJ USTANOVU (PEDAGOG, PSIHOLOG, DEFEKTOLOG, LOGOPED, SOCIJALNI RADNIK)

Broj stručnih suradnika za realizaciju odgojno-obrazovnih programa u predškolskoj ustanovi utvrđuje se kako slijedi:

6.1. do 10 odgojnih skupina	pedagog	0,5
6.2. od 10 do 25 odgojnih skupina	pedagog	1
6.3. preko 25 odgojnih skupina	pedagog	1,5
6.4. za svaku odgojnu skupinu	psiholog	0,03
6.5. za svaku odgojnu skupinu	ljekar-pedijatar	0,01
6.6. za svaku odgojnu skupinu	stomatolog	0,01
6.7. za svaku odgojnu skupinu	logoped	0,03

Stručni suradnici u predškolskoj ustanovi osim gore naznačenih mogu biti profesori stranih jezika, vjeroučitelji, socijalni radnik, profesori glazbene, likovne i tjelesne kulture i stručnjaci iz drugih odgojnih i zdravstvenih područja.

VII. RUKOVODNO OSOBLJE

(ravnatelj, koordinator)

Svaka predškolska ustanova ima ravnatelja 1,00

Administrativno-tehničko osoblje u predškolskim ustanovama

Za obavljanje stručnih administrativno-financijskih personalnih i drugih administrativnih poslova samostalna predškolska ustanova ima: 2

Pomoćno i tehničko osoblje u predškolskim ustanovama

5.5. Poslovi ekonomata, skladištenja i prijevoza hrane, prehrambenih proizvoda, rublja, vođenja skladišne kartoteke, održavanje vozila

7.6. Poslovi pripremanja, servisiranja i distribucije hrane

- u predškolskoj ustanovi do 200 djece
1 kuharica i 1 pomoćna kuharica

- na svaki daljih 100 djece potrebna je još
1 pomoćna kuharica

7.7. Poslovi spremačice:

Pored održavanja čistoće, dnevnih boravaka djece drugih pratećih prostorija, i vanjskog prostora spremačice rade na dnevnom raspremanju opreme i didaktičkih sredstava.

- na 300 m² 1 spremačica

U sredinama gdje je predškolska ustanova manja od 200 m² organizacija ovih poslova može se urediti na drugi način.